

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Iris Žučko

**Vpliv institucionalnih dejavnikov na zastopanost žensk v občinskem svetu
Občine Sevnica**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2015

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Iris Žučko

Mentor: red. prof. dr. Marjan Brezovšek

Somentorica: asist. dr. Simona Kukovič

**Vpliv institucionalnih dejavnikov na zastopanost žensk v občinskem svetu
Občine Sevnica**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2015

Vpliv institucionalnih dejavnikov na zastopanost žensk v občinskem svetu Občine Sevnica

Da so ženske ustrezno zastopane v občinskem svetu in nasploh v predstavniških organih države in občin je izrednega pomena, saj so tako bolj enakomerno zastopani vsi interesi družbe. Skozi zgodovino so si ženske morale izboriti volilno pravico in njihov boj nasproti moškim za uveljavljanje v državnem, kot tudi v lokalnem javnem življenju poteka še danes. Veliko dejavnikov vpliva na zastopanost žensk v predstavniškem organu lokalne skupnosti, predvsem pa so pomembni tisti dejavniki, ki jih predpišejo institucije (t.i. institucionalni dejavniki) in jih morajo upoštevati politične stranke kot tudi registrirane kandidatne liste, ki sodelujejo na volitvah. Pomembno pa je tudi, v kolikšni meri so politične stranke naklonjene udeleževanju žensk v lokalni politiki in kaj naredijo za večjo vključenost in zastopanost žensk v občinskih svetih. Namen diplomskega dela je prikazati, katerim institucionalnim dejavnikom za volitve v občinski svet so politične stranke oziroma registrirane kandidatne liste najbolj naklonjene glede na njihovo ideološko usmeritev na kontinuumu levo – desno in kako le ti vplivajo na večjo/manjšo zastopanost žensk v občinskih svetih.

Ključne besede: občinski svet, zastopanost žensk, institucionalni dejavniki, politične stranke, ideološka usmeritev.

The impact of institutional factors on women's representation in the municipal council of the Municipality of Sevnica

The adequate representation of women in the municipal council and all the representative bodies of the state and municipalities in general is of utmost importance, as it also implies that all the interests of the society are more evenly represented. Throughout history, women had to fight for their right to vote and their struggle against male domination and to establish themselves in the state as well as in local public life continues today. Many factors affect the representation of women in the representative bodies of local communities, particularly important are the factors that are laid down by the institutions (i.e. institutional factors) and are followed by political parties as well as by registered lists of candidates participating in the elections. Also important is the extent to which political parties are in favour of participation of women in local politics and their actions for the greater involvement and participation of women in municipal councils. The aim of the thesis is to show which institutional factors for elections to municipal councils are the most favoured by the political parties and registered candidates' lists regarding their ideological orientation in the left - right continuum, and how they affect higher/lower female representation in municipal councils.

Keywords: municipal council, representation of women, institutional factors, political parties, ideological orientation.

KAZALO

1	UVOD	6
2	METODOLOŠKI NAČRT	8
3	TEORETIČNI DEL.....	10
	3.1 POJEM LOKALNE SAMOUPRAVE IN LOKALNE SKUPNOSTI.....	10
	3.2 ORGANI OBČINE.....	10
	3.3 ŽENSKÉ V POLITIKI	12
	3.3.1 MOTIVACIJA ŽENSK ZA VSTOP V POLITIČNO IGRO.....	13
	3.3.2 VZROKI ZA SKROMNO ZASTOPANOST ŽENSK V PREDSTAVNIŠKIH ORGANIH DRŽAVE	14
	3.3.3 OVIRE ZA VSTOP ŽENSK V POLITIČNO PRIZORIŠČE.....	15
	3.3.4 STRATEGIJE ZA POVEČANJE ŠTEVILA ŽENSK NA POLITIČNIH POLOŽAJIH17	
	3.3.5 INSTITUCIONALNI DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA ZASTOPANOST ŽENSK V POLITIKI	18
	3.3.6 POLITIČNE STRANKE IN NJIHOVA NAKLONJENOST VEČJI PRISOTNOSTI ŽENSK V POLITIKI	22
4	EMPIRIČNI DEL.....	23
	4.1 OBČINSKI SVET OBČINE SEVNICA	23
	4.2 ANALIZA	24
5	SKLEP.....	32
6	LITERATURA.....	35
	PRILOGE	40
	Priloga A: ANKETA	40
	Priloga B: INTERVJU.....	44

KAZALO TABEL

Tabela 4.1: Struktura občinskega sveta Sevnica po številu svetnic in svetnikov iz posameznih političnih strank.....	24
Tabela 4.2: elementi, ki jih politične stranke in kandidatna lista upoštevajo pri sestavljanju kandidatnih list za lokalne volitve v občinski svet.....	25
Tabela 4.3: Pomembnost sodelovanja žensk v lokalni politiki, število žensk na kandidatnih listah, problemi z naborom žensk in ozaveščanje strank, da jo ženskam možnost sodelovanja	26
Tabela 4.4: Vzroki za skromno predstavništvo žensk v občinskem svetu (analiza anket strank SLS, SMC in DeSUS ter neodvisne liste Janeza Šerjaka za občino Sevnica)	27

1 UVOD

Pomembno je, da govorimo o enakih možnostih žensk in moških, saj je obstoj prave demokracije možen le v družbi, v kateri vsi državljani in državljanke čutijo izrazito pripadnost do te družbe in imajo možnost sodelovanja pri sprejemanju odločitev, ki vplivajo na njihova življenja in se te možnosti tudi zavedajo. Le v primeru pripadnosti članov do družbe, se lahko razvijejo stabilne in posledično napredne družbe (Carlström v Antič G. in Jeram 1999, 25).

Dejavnosti lokalne samouprave imajo vpliv na ženske in moške na načine, ki so temeljnega pomena pri zadovoljevanju osnovnih potreb. Vendar pa ženske in moški ne uživajo enakega dostopa in nadzora nad osnovnimi storitvami, ki jih zagotavljajo lokalne oblasti, saj so ženske še vedno premalo zastopane na vodilnih političnih položajih in upravi lokalne skupnosti (Federation of Canadian Municipalities 2009, 2). Sistematično vključevanje žensk povečuje demokratično podlago, učinkovitost in kakovost dejavnosti lokalne samouprave. Da bi ustvarili trajnostne, enake in demokratične lokalne vlade, kjer imajo ženske in moški enak dostop do odločanja in enak dostop do storitev, morajo oblastne institucije vidik spola vključiti v vsa področja oblikovanja in upravljanja politik v lokalni samoupravi (Evertzen 2001).

Udejstvovanje žensk v politiki ima lahko poseben vpliv na lokalni kot tudi na nacionalni razvoj, na globalne zadeve oz. vprašanja, ki vplivajo na življenje njihovih družin (npr. zdravstvo, izobraževanje, infrastruktura) (Federation of Canadian Municipalities 2009, 2). Grški filozof Aristofan je bil mnenja, da so ženske vir ohranjanja stabilnosti družbe, saj brzdajo moške, ki so nagnjeni k tiraniji, uporom, vojnem in ženske po njegovem delujejo bolj v duhu mira, prosperitete in družbene enakosti (Balažic 2006).

Dejavniki, ki omejujejo ali olajšujejo udeležbo žensk v političnih procesih se razlikujejo glede na socialne in kulturne okoliščine, gospodarske razmere, geografijo in kontekst političnega sistema in vključujejo spolne stereotipe in odkrito diskriminacijo ter osebne ovire, kot so pomanjkanje samozavesti, kulturno predpisanih domačih vlog, relativno pomanjkanje finančnega in socio-ekonomskega kapitala pri ženskah. Čeprav obstaja močan mednarodni okvir, ki zahteva enakopravno udeležbo žensk in moških v političnem odločanju, tudi na globalni ravni, je bil napredek neenakomeren in počasen (Federation of Canadian Municipalities 2009, 2).

K temu, da so ženske sorazmerno zastopane v predstavniških organih lokalne skupnosti, pripomorejo tudi razne institucije z določitvijo institucionalnih dejavnikov, ki vplivajo na lokalne volitve in izvolitev žensk v občinski svet. V diplomskem delu ugotavljamo ali ideološka usmerjenost političnih strank na kontinuumu levo – desno vpliva na zastopanost žensk v občinskem svetu. V teoretičnem delu bomo aplicirali zadevo, ki je bolj relevantna za nacionalno raven na lokalno raven. V nadaljevanju pa bomo v empiričnem delu kot študijo primera analizirali občinski svet Občine Sevnica.

Kljub temu, da se politične stranke kot tudi posamezniki in druge institucije zavzemajo za sorazmerno zastopanost žensk na vseh izvoljenih položajih, pa dandanes temu še vedno ni tako. Ženske so zaradi različnih razlogov zapostavljene v politiki in je prav, da institucije s svojimi dejavniki poskrbijo za večjo vključenost in zastopanost žensk v občinskih svetih lokalnih skupnosti. Da bi to dosegli so na lokalnih volitvah 2014 tudi zakonsko uvedli določbo, da mora biti na kandidatnih listah za volitve v občinski svet najmanj 40 odstotkov žensk.

2 METODOLOŠKI NAČRT

Cilj diplomskega dela je preučiti zastopanost žensk v predstavniškem organu lokalne skupnosti občinskem svetu.

V teoretičnem delu so najprej predstavljeni organe občine (župan, občinski svet, nadzorni odbor), nato pa v teoriji prikazani pomen žensk v politiki, njihovi motivi za vstop v politiko, vzroki za njihovo skromno zastopanost v političnem prostoru in ovire, s katerimi se srečujejo pri vstopu v politično igro. V nadaljevanju so predstavljene strategije, ki pomagajo vključiti večje število žensk v politiko in potem institucionalni dejavnike, ki vplivajo na zastopanost žensk v politiki. Predstavljeni so tisti institucionalne dejavnike, ki jih bomo nato analizirali v lastni analizi. Ter na koncu je podan še teoretični okvir naklonjenosti političnih strank za vključevanje večjega števila žensk v politiki.

V empiričnem delu je opravljena študija primera na primeru občinskega sveta občine Sevnica, kjer smo se opredelili na zadnje lokalne volitve v Sloveniji leta 2014. Zanimal nas je predvsem vpliv institucionalnih dejavnikov na zastopanost žensk v lokalni politiki, in sicer se bomo osredotočili na naslednje dejavnike: volilni sistem, sistem zadrge, preferenčni glas, kandidatne liste in izvoljivost volilnih okrajev. Ukvarjali pa smo se tudi z usmerjenostjo političnih strank na kontinuumu levo – desno in koliko so politične stranke naklonjene institucionalnim mehanizmom za povečanje zastopanosti žensk v politiki levo usmerjene politične stranke in kako desno usmerjene ter kako to vpliva na zastopanost žensk v občinskem svetu.

V diplomskem delu smo si zastavili **raziskovalno vprašanje**, ki se glasi:

»Ali usmerjenost političnih strank na kontinuumu levo – desno vpliva na zastopanost žensk v občinskem svetu?«.

Uporabili smo različne **metode in tehnike** pri pisanju diplomskega dela. Preučevali smo primarne in sekundarne vire, s katerimi smo podali teoretični okvir diplomskega dela. Preučili smo tudi zakona, ki urejata področje lokalne samouprave in lokalnih volitev ter statut občine Sevnica. Posluževali smo se tudi deskriptivne metode. Ker smo se osredotočili na občinski svet občine Sevnica, smo opravili študijo primera. Za potrebe lastne analize smo opravili intervju z vodjo kandidatne liste iz levo-sredinsko usmerjene politične stranke SD gospo Stanko Žičkar in vodjo kandidatne liste desno-sredinsko usmerjene politične stranke SDS

gospodom Tomažem Liscem. Med ostalimi vodji kandidatnih list, ki so sodelovali na lokalnih volitvah 2014 v občini Sevnica pa smo opravili anketo (z vodji kandidatnih list DeSUS, SMC, SLS in neodvisne kandidatne liste Liste Janeza Šerjaka za občino Sevnica). Za preučitev lokalnih volitev 2014 v Sevnici smo uporabili statistično analizo. Ker smo primerjali politične stranke na kontinuumu levo – desno, smo opravili tudi primerjalno analizo.

Diplomsko delo je zgrajeno iz petih delov. Na začetku uvod in za njim metodološki del. Potem smo predstavili teoretični okvir problema zastopanosti žensk v politiki. Sledi empirični del z lastno analizo in na koncu sklep, ki zajema ugotovitve do katerih smo prišli v diplomskem delu in zaključek. Ob koncu sledi še seznam uporabljene literature in priloge (anketa, intervju).

3 TEORETIČNI DEL

3.1 POJEM LOKALNE SAMOUPRAVE IN LOKALNE SKUPNOSTI

Eden ključnih elementov, ki jih prepoznamo v političnem sistemu v liberalni demokraciji, je **lokalna samouprava**, saj je ta raven vlade najbližje državljanom in predstavlja stališča in pomen kraja. Subjekt lokalne samouprave pa je **lokalna skupnost**, ki je teritorialna oseba javnega prava in ima določen obseg pristojnosti na svojem ozemlju, ki so ji dodeljene s strani države. Med vodilna načela lokalne samouprave uvrščamo: načelo samostojnosti, načelo subsidiarnosti in načelo regionalizacije (Brezovšek 2014, 5–6). George Hillery kot glavne elemente lokalne skupnosti navaja teritorij, ljudje, ki živijo na tem ozemlju ter njihove skupne potrebe in dejavnosti, ki omogočajo zadovoljevanje teh potreb. Kot zadnjo pa navaja tudi zavest prebivalcev, da pripadajo skupnosti, kar je velikega pomena. Lokalno skupnost pa lahko opredelimo tudi kot teritorialno skupnost, v kateri se na občinski ravni pojavljajo skupne potrebe občanov in te skupne potrebe je moč rešiti le na skupen način (Šmidovnik 1995, 17). Lokalna samouprava je tako naravna skupnost in posledica skupnih interesov ljudi glede bivanja na tem teritoriju (Vlaj 1998, 16).

3.2 ORGANI OBČINE

Organi občine so opredeljeni v četrtem poglavju v Zakonu o lokalni samoupravi (2007)¹ in zakon kot organe občine opredeli **občinski svet, župana in nadzorni odbor** (Vlaj 1998, 272).

Občinski svet je predstavniško telo v občini, ki je neposredno voljeno s strani občanov. V Zakonu o lokalni samoupravi (2007) je občinski svet opredeljen kot najvišji organ, ki odloča o vseh zadevah v okviru pravic in dolžnosti občine. In sicer sprejema statut občine, ki je najvišji akt posamezne občine, odloke ter druge občinske akte. Občinski svet sprejema tudi občinski proračun in zaključni račun ter ima volilno in nadzorno funkcijo, saj nadzoruje delo župana, podžupana in občinske uprave pri implementaciji odločitev občinskega sveta (Vlaj 1998, 272–273). »Volitve v občinske svete se glede na število občinskih svetnic/kov izvajajo po dveh različnih volilnih sistemih – večinski volilni sistem velja za občinske svete z do enajst

¹ Zakon o lokalni samoupravi (ZLS-UPB2) je objavljen v Ur. l. RS 94/2007 ter dostopen prek: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?sop=2007-01-4692>.

člani/cami, za ostale velja proporcionalni volilni sistem. Pri večinskem sistemu se glasuje o posameznih kandidatkah/ih, pri proporcionalnem sistemu se glasuje o listah kandidat/ov« (Pleš S. in drugi 2013). »Občinski svet ima komisijo za mandatna vprašanja in odbore kot svoja delovna telesa. Delovna telesa obravnavajo zadeve iz pristojnosti občinskega sveta in mu dajejo mnenja in predloge« (Vlaj 1998, 274).

Slovenska zakonodaja kot naslednji organ občine navaja **župana**, ki je politični funkcionar ter predstavlja izvršilno vejo oblasti občine in je izvoljen na neposrednih volitvah za obdobje štirih let (Brezovšek in Kukovič 2012, 125). Naloge in položaj župana so zapisane v Zakonu o lokalni samoupravi (2007), ki v 33. členu določa, da župan predstavlja in zastopa občino ter je odgovoren za implementacijo odločitev občinskega sveta. Županova naloga je tudi, da predlaga občinskemu svetu proračun občine in zaključni račun kot tudi odloke in druge akte, ki so v pristojnosti občinskega sveta. Med drugim pa mora tudi poseči, kadar gre za izvajanje nezakonitih odločitev občinskega sveta in te zadržati. Župan ima tudi možnost in pravico se udeleževati sej občinskega sveta, kjer lahko tudi razpravlja. Njegova najpomembnejša naloga pa je vodenje občinske uprave (Vlaj 1998, 272–274). »Za Slovenijo velja, da so neposredno izvolitev župana volivci sprejeli kot najbolj demokratično obliko izbire, ki zato tudi daje županu posebno integrativno vlogo v občini. Je pa specifična ureditev v tem, da župan ni član občinskega sveta« (Brezovšek in Kukovič 2012, 129).

Zadnji organ občine predstavlja **nadzorni odbor**. Nadzorni odbor nadzoruje porabo in način razpolaganja občine s svojim premoženjem ter njeno finančno poslovanje. Člani nadzornega odbora so imenovani s strani občinskega sveta in njihova funkcija je nezdružljiva s članstvom v občinskem svetu, v svetu ožjih delov občine, v poslovnih organizacijah, ki so uporabniki proračunskega denarja ter funkcijo župana, podžupana in tajnikom občine, delavcem občinske uprave. Svojo funkcijo opravljajo nepoklicno. Strokovna in administrativna pomoč jim je zagotovljena s strani župana in občinske uprave (Vlaj 1998, 273–276). »Nadzorni odbor je neodvisen in samostojen organ občine, ki ne sme biti pod vplivom župana ali občinskega sveta. Neodvisnost in samostojnost mu dajeta pomembno vlogo, kar je značilno tudi za notranje revizorje občine« (Brezovšek in Kukovič 2012, 147).

3.3 ŽENSKE V POLITIKI

Bistveno vodilo vsake demokracije je načelo človekovih pravic, vključno s priznavanjem in uresničevanjem političnih pravic žensk in moških. Razvoj katerekoli politične agende, ki ne vključuje perspektiv, pogledov in izkušenj tistih, na katere bodo te agende vplivale, ni verodostojen. Enaka zastopnost žensk in moških v javnem življenju je eden temeljev Konvencije o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk.² Politične stranke iz 179 držav so po tej konvenciji zavezane, da sprejmejo ukrepe za spodbujanje udeležbe žensk na vodilnih položajih pri odločanju in vodenju (Ballington v Ballington in Karam 2005, 24).

Dekleta so v »moških poklicih« zelo zaželeni, vendar se na drugi strani poraja vprašanje ali to velja v enaki meri tudi za ženske na »moških položajih«. Ugled politike je začel od sedemdesetih let dalje upadati in poklic politik je še vedno v duhu moškosti. Če pogledamo delež žensk na različnih stopnjah oblasti, lahko vidimo, da so v glavnem na položajih še vedno moški, čeprav imajo ženske že nekaj desetletij pasivno in aktivno volilno pravico (Rebenstorf v Frane 1992, 167–168).

Enakost spolov v politični participaciji je med drugim notranja vrednost demokracije, pomembno vlogo pa ima tudi kot instrumentalna vrednost. Ženske voditeljice se bolj verjetno odzivajo na javne potrebe in težijo k sodelovanju znotraj strankarskih vrst (Woman in politics: Global Forum 2014). Zdi se, da so ženske bolj organizirane, manj brezbrizne, bolj disciplinirane in občutljive. Obstajajo celo primeri, ko ljudje verjamejo v obveznost za spodbujanje žensk k vstopu v politiko, saj ženske, poleg vsega drugega, tudi vzgajajo otroke (Waring in drugi 2000, 11). Ženske naj bi se lotevale reševanja problemov drugače kot moški, saj naj bi problem reševale enodimenzionalno, uporabljajo integriran pogled na probleme in njihov pristop je usmerjen v svet življenja (Rebenstorf v Frane 1992, 168).

Delys (2014, 7–8) navaja štiri argumente zakaj je pomembna ustrezna zastopnost žensk v političnem prostoru. Prvi argument je **argument pravičnosti** in ta trdi, da imajo ženske pravico do polovice sedežev, saj predstavljajo polovico prebivalstva. Naslednji argument so **izkušnje**. Ženske imajo različne izkušnje – bodisi biološko ali družbeno konstruirane, ki morajo tudi biti zastopane. Pomemben argument so tudi **interesi**, saj imajo ženske in moški

² Evropsko konvencijo o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk je sprejela Generalna skupščina OZN leta 1979 in je v veljavi od leta 1981. »Konvencija natančneje opredeljuje določbe Temeljne deklaracije o človekovih pravicah in Mednarodnega pakta o državljanskih in političnih pravicah z vidika pravic žensk« (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti).

nasprotujoče si interese ter moški ne morejo zastopati nekaterih ženskih interesov. Kot naslednji argument navaja **simbolični argument**, ki trdi, da vsaka ženska v politiki daje vzor drugim ženskam in bo s tem pritegnila tudi druge ženske na politično prizorišče. In kot zadnji argument omenja **argument kritične mase**, ki navaja, da so ženske sposobne doseči solidarnost z namenom zastopanja interesov žensk, ko dosežejo določeno raven zastopanosti. Dodala pa je še peti argument, ki je zelo pomemben, in sicer **argument demokracije**, saj enaka zastopanost žensk in moških povečuje demokratizacijo upravljanja v prehodnih in konsolidiranih demokracijah.

3.3.1 MOTIVACIJA ŽENSK ZA VSTOP V POLITIČNO IGRO

Ženski interesi so različni in vključujejo širše politična področja, kot so nacionalna varnost, poslovni problemi, ekonomska neenakost in revščina. Mnoge ženske so motivirane tudi z lokalnimi vprašanji in so bile najprej zaposlene ali v strankah ali kot uradnice, ki so pomagale pri lokalnih problemih, nato pa so svojo politično kariero nadaljevale na državni ravni. Nekateri interesi žensk so posledica feminizma (npr. razočaranje oz. šok nad tem, kako malo žensk služijo v vladi, ogorčenje pri zdravljenju itd.). Druge pa spoznajo, da je pravi čas oz. da so pripravljene za kandidiranje na položaj v predstavniškem organu države oz. občine. Motivira pa jih lahko tudi »jeza« nad neuspehom prvotne oblasti oziroma pridejo do spoznanja, da bi se nekaterih vprašanj najbolje lotile same (Baer in drugi 2014, 7–8). Ena glavnih motivacij za vstop žensk v politiko je tudi njihova želja, da naredijo nekaj za skupnost, izziv do položaja, smisel za tveganje in spodbude iz njihove ožje družine. Se pravi avtorji kot najmočnejšo motivacijo izpostavljajo naravni interes oziroma vizijo za delovanje v korist skupnosti, države ali družbe nasploh in ta ideja je povezana z močnim občutkom za socialno pravičnost (Waring in drugi 2000, 11–12). Poleg tega pa je močan motiv tudi izboljšanje življenja žensk, da bi tako sledilo izboljšanje njihovega življenja v skupnosti v kateri živijo in dosegle večje sodelovanje pri odločitvah, ki vplivajo na njihovo življenje (Ballington 2008, 16).

3.3.2 VZROKI ZA SKROMNO ZASTOPANOST ŽENSK V PREDSTAVNIŠKIH ORGANIH DRŽAVE

Politični akterji navajajo različne razloge, zakaj na vodilnih političnih položajih ni žensk. »Prvi je, da volivci in volivke v Sloveniji ne volijo žensk. Ugovor zoper to nikoli ne dokazano tezo je pravzaprav enostaven: ...so na slabše izvoljivih mestih, predvsem stranke vanje premalo investirajo; zato so premalo znane, njihove kvalitete premalo cenjene, v primerjavi z moškimi seveda manj izvoljive in s tem za politične stranke nesprejemljive« (Kozmik v Antič G. in Jeram 1999, 15). Če bi si politični akterji bolj prizadevali za vključevanje večjega števila politično sposobnih kandidatke na volitvah, bi se drastično povečalo število ženskih kandidatur in število žensk, ki bi delovale na izvoljenih funkcijah (Fox 2013).

Po mnenju političnih strank pa bi lahko vzroke iskali kar v ženskah samih. Ženske same nočejo v politiko, čeprav so vanjo povabljene in pri ženskah je moč zaznati odsotnost politične volje. Nekateri razlogi pa se skrivajo v samih predispozicijah posameznic, kot so podedovani kulturni vzorci in tej vzorci težijo k ohranjanju starih vzorcev vedenja. Pomembno pa je izpostaviti tudi, da je ekonomska moč še vedno v veliki meri v rokah moških (Kozmik v Antič G. in Jeram 1999, 16; Carlström v Antič G. in Jeram 1999, 26).

»Ženske prav tako niso zadovoljne s strankami in njihovo politiko. V strankah še vedno dominirajo moški, tako da same ne morejo priti do izraza (razen redkih posameznic, ki so jih sprejeli v »moški klub«). Po drugi strani pa vedo, da stranko za doseganje svojih političnih ciljev potrebujejo, kajti stranke so tiste, ki v politično pluralni družbi kreirajo politično agendo in sprejemajo politične odločitve« (Jalušič in Antič G. 2001, 47).

Številne raziskave pa so pri vprašanju razloga za posameznikovo kandidaturo na volitvah izpostavile dva dejavnika, in sicer motivacijo in vire, ki so na voljo posamezniku (čas, finančna sredstva, izkušnje). Kot motivacija pa se lahko pojavi tudi želja po izpopolnjevanju interesov družbene, socialne in politične skupine, kateri posameznik pripada in po skupnem dobrem. Na vire in motivacije lahko vpliva veliko dejavnikov, kot npr. izobrazba, delo, posameznikova politična ideologija in njegove vrednote. Vendar pa naj bi vsi ti dejavniki v primeru žensk delovali negativno in s tem vplivali na zmanjšanje števila ženskih kandidatke za volitve (Krašovec in Fink Hafner v Brezovšek in drugi 2004a, 77–78).

3.3.3 OVIRE ZA VSTOP ŽENSK V POLITIČNO PRIZORIŠČE

Ovire s katerimi se ženske srečujejo na poti k doseganju vodstvenih političnih položajev najdemo tako v družbenih normah in vodilnih predstavah kot tudi v individualnem življenju posameznice (Rebenstorf v Frane 1992, 168; Kozmik v Antič G. in Jeram 1999, 15). »Na odločitve za vstop v politiko pomembno vpliva tudi možnost vrnitve nazaj v prvi poklic oziroma na prejšnje delovno mesto, o čemer so pričevale predvsem ženske« (Antič G. in Selišnik 2012, 409). Družina je prav gotovo pomemben dejavnik pri odločanju žensk za vstop v politiko (Antič G. in Selišnik 2012, 409–410). »Pri odločanju za angažma v javnem prostoru in politiki igra pomembno vlogo delitev dela in obveznosti za potrebe doma, gospodinjstva in družinskih članov, predvsem majhnih otrok« (Antič Gaber in Selišnik 2012, 409–410). »Uveljavljeni načini in organizacija dela v politični sferi so izrazito nenaklonjeni usklajevanju profesionalnih in zasebnih obveznosti. Dnevne in tedenske rutine so naporne in nepredvidljive; pri čemer številna formalna in neformalna srečanja potekajo ob večerih ali vikendih« (Kanjuo-Mrčela in drugi 2012, 379).

Politika zahteva izrazito podrejanje zasebnega življenja poklicnemu in tako so tradicionalno v politiko vstopali moški, ženske pa so skrbele za gospodinjstvo in starševske obveznosti (Kanjuo-Mrčela in drugi 2012, 380). »V takšnem profesionalnem okolju se ženske, ki imajo družino, soočajo z »materinskim zidom« - težkimi odločitvami, s katerimi se moški ne srečujejo in ki lahko žensko odvrnejo, da bi sploh kandidirale za politično funkcijo« (Kanjuo-Mrčela in drugi 2012, 380).

V mnogih poročilih lahko zasledimo tudi, da ženske ne kandidirajo, ker bi bile nezainteresirane ali manj usposobljene od moških, ampak prav zaradi tega ker ženske doživljajo večje ovire za vstop v politiko kot moški. Pomembna ovira s katero se srečujejo ženske pri vstopu v politiko je tudi pridobivanje sredstev za volilno kampanjo, saj se stroški le te povečujejo in s tem odvrčajo ženske od kandidiranja. Celinda Lake argumentira, da nagnjenost žensk, da skrbijo bolj za druge kot zase, ženske lahko ovira pri njihovi želji za pridobivanje finančnih sredstev za volilno kampanjo. To pa ne pomeni, da ženske ne morejo pridobiti finančnih sredstev, ampak le nimajo želje po tem (Fox 2013).

Avtorji³ ovire delijo v tri skupine:

- **Strukturne ovire:** vključujejo raven socialno-ekonomskega razvoja v družbi in odstotek žensk v strokovnih in vodstvenih položajih. Obstaja neposredna povezava med socialnim in ekonomskim položajem žensk v družbi in njihovo udeležbo v političnih institucijah in predstavniških organih. Socialno-ekonomske ovire vključujejo revščino in brezposelnost, pomanjkanje ustreznih finančnih virov, nepismenost in omejen dostop do izobrazbe, izbire poklica in pomeni "dvojno breme" družine. Revščina neenakomerno vpliva na ženske. Zaradi odgovornosti žensk za varstvo otrok oz. za skrb za družino, ženske pogosto delajo s skrajšanim delovnim časom, ki ima vseživljenjski učinek na prihodke. Problem pa je tudi v tem, da ženske s polnim delovnim časom, še vedno zaslužijo manj kot njihovi moški kolegi.
- **Institucionalne ovire:** Uporaba spolnih oz. drugih kvot in sorazmerna zastopanost volilnih sistemov so primeri institucionalnih ovir, ki preprečujejo pošteno konkurenco. Institucionalne ovire so prvi vzrok pri pojasnjevanju sistematičnih razlik v zastopanosti žensk. So tudi pomemben dejavnik pri političnem aktivizmu žensk skozi reforme javnih politik. Volilni sistemi pa lahko delujejo tudi kot pomembni spodbujevalci za izvolitev žensk na javne funkcije.
- **Kulturne ovire:** Sedanja politična kultura je pogosto sestavljena iz tradicionalnih stališč glede žensk v vlogi odločanja. Odnos do enakosti spolov je pomemben dejavnik pri analizi vstopa žensk na izvoljene funkcije. Tradicije še vedno poudarjajo primarno vlogo žensk kot mater in gospodinj. Odgovornost ženske kot matere in žene ter do njenih domačih nalog otežujejo njihovo vključevanje in sodelovanje v javni sferi. Ženske, ki so udeležene v politiki, se bolj verjetno osredotočajo na družbena vprašanja kot sta zdravstvo in socialna varnost. Vendar pa je žal delovni urnik zelo neprilagodljiv in ženske težko uskladijo delo in družino v takem okolju (Delys 2014, 8–10).

³ Glej na primer Shvedova (2005).

3.3.4 STRATEGIJE ZA POVEČANJE ŠTEVILA ŽENSK NA POLITIČNIH POLOŽAJIH

Poznamo **normativne in pragmatične argumente**, ki jih lahko uporabimo za doseganje uravnotežene zastopanosti moških in žensk v politiki. Normativni argumenti zagovarjajo, da ni pošteno, da moški monopolizirajo zastopanost. Pragmatični argumenti pa so bolj naklonjeni predpostavki o prednostih politike v katerih je več žensk, saj imajo ženske posebne izkušnje in interese, katere lahko zastopajo le ženske in takšna politika je bolj privlačna za volivke in volivce, ki niso več naklonjeni staromodnim podobam tradicionalnih moških strank. Mnogi zagovorniki večje zastopanosti žensk v politiki pa trdijo, da se bo povečala prisotnost žensk v voljenih predstavniških telesih, ko se bosta v politiki odvili vsaj dve vrsti sprememb, in sicer spremembe v političnem procesu, ki morajo postati bolj konstruktivne in manj konfliktno. Po njihovem mnenju lahko ženske politiko izboljšajo (Lovenduski v Antič G. in Jeram 1999, 31–32). Med drugim pa Milica Antič Gaber pravi, da raziskave kažejo na to, da so lokalne volitve dobra »odskočna deska« za gradnjo politične kariere, saj tako spoznajo pravila v politiki, spletejo socialne mreže in si pridobijo potrebne izkušnje s podporo kolegov in kolegic, saj ženske delujejo v politiki timsko (Banjanec Lubej 2014).

Norris (2000, 2–3) pa govori o treh skupinah strategij za povečanje zastopanosti žensk, ki odražajo različne kulturne vrednote in prepričanja, in sicer:

- **Retorične strategije:** usmerjene so predvsem na govore vodij, smernice ljudi ali na uradne platforme političnih strank s ciljem spremeniti etos stranke s potrditvijo potrebe po socialnem ravnotežju v bazenu kandidatov na volitvah. Stranke lahko s tem spremenijo njihov javni profil v zakonodajnem telesu in tako privabijo več žensk kot tudi etničnih manjšin oz. drugih vrst kandidatov. Retorične izjave se lahko izkažejo kot odlični simboli politične korektnosti.
- **Spodbujevalni akcijski programi:** njihov namen je spodbujanje kandidatke z zagotavljanjem usposabljanja, izobraževanja, svetovalnih ciljev skupine, finančne pomoči, kot tudi sistematičnega spremljanja izidov. Cilj te meritokratske politike za doseganje »poštenosti« je odstranjevanje praktičnih ovir, ki lahko škodujejo ženskam ali drugim skupinam.
- **Strategije pozitivne diskriminacije:** določene so obvezne kvote za izbiro kandidatov iz nekaterih socialnih in političnih skupin (npr. spolne kvote).

3.3.5 INSTITUCIONALNI DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA ZASTOPANOST ŽENSK V POLITIKI

a) Volilni sistem

Eden izmed dejavnikov, ki imajo vpliv na udejstvovanje in izvoljivost žensk na lokalni ravni oblasti je zvrst volilnega sistema (Fink Hafner in Krašovec v Brezovšek in drugi 2004b, 102). »Ugotovitev, da volilni sistemi vplivajo na ohranjanje ali spreminjanje strankarskih sistemov neke države, ni nepomembna, saj je povezana tudi z možnostmi za izvolitev žensk« (Antič G. 1998, 63).

Tako teorije volilnih sistemov kot empirične izkušnje, zlasti sodobnih evropskih predstavniških demokracij kažejo, da je proporcionalni volilni sistem, sistem sorazmernega predstavnštva, ki omogoča večjo pluralnost parlamenta, zastopanost več strank, tudi manjših in predstavnštvo več skupin prebivalstva, bolj naklonjen izvolitvi žensk. Strokovnjakinje in strokovnjaki, tuji in slovenski, ki se ukvarjajo z vplivom volilnih sistemov na izvolitev žensk ugotavljajo, da je sistem sorazmernega predstavnštva v načelu bolj naklonjen izvolitvi žensk (Murko Pleš in drugi 2011, 6).

Bolj ugodno za ženske je, če se v volilni enoti voli več kandidatk oz. kandidatov kot pa malo ali samo enega. Mnogi raziskovalci (Darcy in drugi 1994) ugotavljajo, da imajo ženske več možnosti za izvolitev, če je visok volilni prag in tako so izločene manjše stranke. Kar posledično pomeni, da bo več izvoljenih kandidatov iz ene stranke in s tem se poveča možnost, da je ženska izvoljena na volitvah (Jalušič in Antič G. 2001, 36).

Vpliv volilnega sistema na večje izvolitvene možnosti žensk pa je lahko posreden ali neposreden. Če posredno vpliva, se vprašanje vstopa žensk v politiko nanaša na to ali je sistem bolj naklonjen ohranitvi trenutnega razmerja med strankami ali je bolj naklonjen in vzpodbuja nastanek novih strank, ki so bolj naklonjene ženskam (Antič G. 1998, 63–64).

b) Spolne kvote

Kvota se štejejo začasne ukrepe, ki se selektivno uporabljajo v nekaterih državah Evropske unije, za kompenzacijo neenake zastopanosti žensk v javnem življenju. Poznamo dve vrsti kvot, ki so usmerjene v povečevanje udeležbe žensk v politiki in javni upravi:

- kvote, ki so uvedene z nacionalno zakonodajo in
- kvote, ki jih uvedejo politične stranke.

Kvote, ki so uvedene z nacionalno zakonodajo, si prizadevajo vplivati na rezultate volitev, in sicer da se zagotovi določeno število oz. odstotek sedežev ženskam (Directorate-General for Research 1997, 4). Na drugi strani uvedbo kvot lahko štejejo kot eno najpomembnejših strategij političnih strank, ki jo uporabljajo za povečanje prisotnosti žensk v politiki. Kvote so mehanizem za omogočitev marginaliziranim družbenim skupinam uvrščanje na kandidatne liste za parlamentarne volitve. Javnost pa na kvote gleda kot na mehanizem, ki vzpostavlja neenakost, saj je en spol (moški) v neenakem položaju. V diskusijah je moč zaslediti zavračanje kvot. Vendar pa kvote pozitivno vplivajo na politične stranke in njihove premike in napore za promocijo žensk v politiki (Jalušič in Antič G. 2001, 45).

V slovenski zakonodaji Zakon o lokalnih volitvah (2007)⁴ v 70a. členu določa, da morajo »politična stranka ali volivci, ki v volilni enoti določijo več kot enega kandidata za člana občinskega sveta, določiti kandidate oziroma kandidatne liste tako, da pripada vsakemu od obeh spolov najmanj 40 % kandidatur oziroma mest na kandidatni listi«.

»V primeru 1 kandidat / 1 volilna enota ženske kvote (40 %) ne veljajo« (Državna volilna komisija 2014). Kvote silijo politične stranke in neodvisne kandidatne liste, da začnejo izbirati ženske in jim dajo priložnost (Dahlerup v Ballington in Karam 2005, 141).

c) Sistem zadrge

V Sloveniji sistem zadrge v svojem 70a. členu ureja Zakon o lokalnih volitvah (2007), kjer je zapisano, da morajo politične stranke ali volivci »svoje kandidate oz. kandidate na prvi polovici kandidatne liste razporediti izmenično po spolu«.

*Pri preračunavanju, do katerega mesta sega zgornja polovica liste, (problem lihih števil), se zaokrožuje v korist zapostavljenega spola. Povedano na primeru, če imamo enoto z **enajstimi** kandidati mora biti tudi na **šestem mestu** obvezno ženska. Torej najmanj tri ženske (oz. zapostavljen spol) med prvimi šestimi kandidati. Sistem zadrge je definiran tako, da na prvi polovici liste dva zapored ne smeta biti*

⁴ Zakon o lokalnih volitvah (ZLV-UPB3) je objavljen v Ur. l. RS 94/2007 ter dostopen prek: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?sop=2007-01-4693>.

enakega spola. Uporablja se v primeru proporcionalnih volitev (Občina Brezovica 2015).

»Če ima po večinskem sistemu vsaka enota 1 mesto, potem so lahko vsi kandidati istega spola. Če ima po večinskem sistemu volilna enota 2 mesti, potem mora biti en kandidat in ena kandidatka. V primeru treh kandidatov v isti volilni enoti velja kot že omenjeno drugi odstavek 70. a člena, torej mora biti najmanj en predstavnik vsakega od spolov« (Občina Brezovica 2015).

d) Preferenčni glas

Zakon o lokalnih volitvah (2007) v proporcionalnem volilnem sistemu dopušča možnost oddaje preferenčnega glasu in v svojem 13. členu določa, da »če se glasuje o listah kandidatov, volivec lahko glasuje samo za eno listo kandidatov. Volivec lahko na glasovnici pri listi kandidatov, za katero je glasoval, označi kandidata, ki mu daje pri izvolitvi prednost pred ostalimi kandidati na listi (**preferenčni glas**). Volivec lahko da preferenčni glas samo enemu kandidatu z liste«.

»Načeloma preferenčni glasovi pomenijo poskus uravnoteženja interesov predlagateljev in volivcev« (Lavtar 2007, 36). Uvedba preferenčnega glasu pa je prinesla tudi personalizacijo volitev in volivcu so se povečale možnosti izbire, saj lahko izbira tudi kateri posamezniki iz politične stranke katero je izbral, naj sedijo v predstavniškem telesu. V primeru, da je politična stranka notranje razdeljena, lahko volivec s pomočjo preferenčnega glasu, podpre tisto stran politične stranke, ki mu je bližje in se z njo bolj poistoveti. Preferenčni glas uporablja vse več držav na lokalnih, parlamentarnih kot tudi na predsedniških volitvah. Ločimo več različic preferenčnega glasovanja, in sicer najpomembnejša razdelitev je delitev na sisteme z enim preferenčnim glasom in sisteme, v katerih lahko volivci oddajo več preferenčnih glasov. V Sloveniji je v veljavi prva različica, in sicer da lahko slovenski volivec na volitvah odda le en preferenčni glas kandidatu na kandidatni listi (Toplak 2003, 17–19). »Ponekod, tudi v Sloveniji, se namreč preferenčni glasovi upoštevajo šele, če jih je oddalo dovolj volivcev, sicer se upošteva vrstni red kandidatov na listi, kot ga je določil predlagatelj liste. V primeru, da je ta prag določen previsoko, tako do upoštevanja preferenčnih glasov sploh ne pride« (Toplak 2003, 20).

»Z oddajo preferenčnega glasu je v bistvu volivcem dana možnost vplivanja na personalno sestavo občinskega sveta, saj so sicer kandidati izvoljeni po danem vrstnem redu na listi, z

oddajo zadostnega števila preferenčnih glasov pa se ta vrstni red lahko spremeni« (Šeruga Sagadin 2010).

e) Kandidatne liste

Število žensk na kandidatnih listah strank za volitve v nacionalni parlament je zelo nizko. Vendar pa analize dokazujejo, da ženske dosegajo dobre rezultate na volitvah glede na njihov delež na kandidatnih listah. Ženske tako niso neizvoljive kot nas skušajo prepričati nekatere politične stranke, ki to navajajo kot razlog za ne kandidiranje žensk na volitvah. Politične stranke ženske postavljajo na manj izvoljiva mesta (Jalušič in Antič G. 2001, 44). »Parlamentarke ocenjujejo, da se ženske težje uvrstijo na kandidatno listo, ker o uvrstitvi odločajo organi stranke, v katerih so v glavnem moški. Parlamentarci pa trdijo, da je uvrstitev kandidatov na liste odvisna predvsem od ekonomskega in kulturnega kapitala posameznega možnega kandidata« (Jalušič in Antič G. 2001, 42). »O tistih državah, ki imajo sistem sorazmernega predstavništva s strankarskimi listami (Češka, Slovaška, Poljska), bi lahko poudarili skupno ugotovitev, da so možnosti za izvolitev žensk odvisne od tega, kako visoko na kandidatnih listah se pojavljajo – čim višje so, tem večje so njihove izvolitvene možnosti« (Jalušič in Antič G. 2001, 38–39). »Za kandidatne liste, ki nastopajo v ustrezno velikih volilnih enotah, enotah z večjim številom kandidatnih mest, je tudi s teoretičnega vidika nesporno, s praktičnega pa učinkovito predpisovanje minimalnih deležev za posamezen spol. Tudi brez določenega minimalnega deleža, kvote, večje stranke z uvrščanjem žensk na tako kandidatno listo vplivajo na večjo možnost za njihovo izvolitve« (Murko Pleš in drugi 2011, 6–7).

f) Izvoljivost volilnih okrajev

»V primerih volilnih sistemov z dolgo zgodovino in tradicijo stranke dobro vedo, v katerih predelih lahko računajo na »svoje volivce« in v katerih volilnih okrajih imajo t.i. varne, negotove ali izgubljene sedeže« (Antič G. 1998, 69). Za varne sedeže je značilno, da jih zasedajo isti ljudje vrsto let. Negotove sedeže pa najdemo v volilnih okrajih, kjer je izid negotov in se pojavljajo novi obrazi, saj se kandidati menjujejo. Izgubljeni sedeži pa so tisti, za katere je že vnaprej znano, da kandidatka oziroma kandidat nima možnosti za izvolitev. Tako bi politične stranke morale, če želijo povečati število žensk v parlamentu, ženske postavljati na kandidatna mesta za varne sedeže (Antič G. 1998, 69). »V Sloveniji obstoj volilnih okrajev znotraj volilnih enot deformira učinek sorazmernosti in neugodno deluje že

na izhodiščne možnosti žensk za uvrstitev na kandidatno listo. Stranke se pri tem obnašajo kot v večinskem sistemu, ko v okraj postavijo enega kandidata/kandidatko« (Jalušič in Antič G. 2001, 38).

3.3.6 POLITIČNE STRANKE IN NJIHOVA NAKLONJENOST VEČJI PRISOTNOSTI ŽENSK V POLITIKI

»Ukvarjanje s strankami in izvolitvenimi možnostmi žensk pokaže, da so stranke pomembni vratarji [gatekeepers] (Ilonszki 2000; Siemienska 2000; Havelkova 2000), v smislu, da odločajo o tem, ali bodo ženske zastopane v parlamentu ali ne. Gabriela Ilonszki tudi pravi, da stranke pomembneje vplivajo na možnosti reprezentacije žensk v institucionalni politiki kot pa sam volilni sistem« (Jalušič in Antič Gaber 2001, 42). Večji prisotnosti in sodelovanju žensk v politiki so bolj naklonjene stranke v sredini in levo od nje (liberalne, socialistične, demokratske in zelene) kot pa stranke, ki so desno usmerjene (ljudske, krščanske, podjetniške). Leve stranke vidijo ženske kot enako sposobne, da sodelujejo v politiki z moškimi, desno-sredinske politične stranke pa ženske obravnavajo v okviru zasebne sfere. Če pa že vidijo ženske v javni sferi pa je to bolj v ozadju (npr. dobrodelno delovanje, pomoč moškimi kolegom) in ne podpirajo posebnih ukrepov za povečanje prisotnosti žensk v politiki, saj vidijo ženske le kot pomemben del volilnega telesa in v njihovih programih ne namenjajo večje pozornosti t.i. ženskim temam. Vendar pa se strankarski programi glede položaja žensk v politiki razlikujejo. Nekateri žensk sploh ne omenjajo, spet drugi pa si prizadevajo za izenačitev položajev žensk kot mater ter gospodinj in zaposlenih žensk (Jalušič in Antič G. 2001, 43–44). »V procesih selekcije kandidatov za volitve so stranke skoraj povsem avtonomne, saj nacionalne zakonodaje praviloma urejajo te procese le v manjši meri« (Krašovec in Fink Hafner v Brezovšek in drugi 2004a, 79).

4 EMPIRIČNI DEL

V prejšnjem poglavju smo teoretično opredelili pomen žensk v politiki ter kaj jih motivira za vstop v politiko, opisali vzroke za njihovo skromno predstavništvo v političnem prostoru, s kakšnimi ovirami se srečujejo pri vstopu in navedli strategije s katerimi bi lahko povečali njihovo vključenost v politiko in opredelili smo institucionalne mehanizme, ki vplivajo na večjo oz. manjšo zastopanost žensk v politiki ter politične stranke in njihovo naklonjenost ženskam v politiki glede na njihovo ideološko usmeritev na kontinuumu levo – desno. V nadaljevanju pa analiziramo te mehanizme v praksi, in sicer na primeru občinskega sveta Občine Sevnica.

4.1 OBČINSKI SVET OBČINE SEVNICA

V statutu občine Sevnica je določeno, da ima občinski svet Sevnice petindvajset članov, ki se volijo po proporcionalnem sistemu. Sevnica je v času lokalnih volitev razdeljena na štiri volilne enote (Statut Občine Sevnica 2015). Na zadnjih lokalnih volitvah, leta 2014, je bilo tako izvoljenih 25 svetnikov in svetnic, od tega je bilo izvoljenih devet ženskih predstavnic (Poročilo o izidu volitev članov občinskega sveta občine Sevnica na lokalnih volitvah 2014). V občinski svet je bilo izvoljenih 5 političnih strank (SDS, SLS, SD, SMC in DeSUS) ter ena kandidatna lista, kjer še razmišljajo, da bi se v prihodnosti registrirali kot politična stranka, in sicer Lista Janeza Šerjaka za občino Sevnica.⁵ Strukturo občinskega sveta po številu svetnic in svetnikov po političnih strankah smo prikazali v spodnji tabeli, iz katere je razvidno, da je 36% članov občinskega sveta ženskih predstavnic in 64% moških.

⁵ V lastno analizo smo vključili tako vseh pet strank kot tudi neodvisno listo, ki imajo v tekočem mandatu (2014–2018) vsaj po enega predstavnika v občinskem svetu Občine Sevnica.

Tabela 4.1: Struktura občinskega sveta Sevnica po številu svetnic in svetnikov iz posameznih političnih strankah

	Število svetnikov/svetnic v občinskem svetu	Število svetnic		Število svetnikov	
		N	%	N	%
SDS	6	3	50	3	50
SLS	9	3	33,3	6	66,6
SD	1	0		1	100
SMC	3	1	33,3	2	66,6
DeSUS	2	0		2	100
Lista Janeza Šerjaka za občino Sevnica	4	2	50	2	50
Skupaj	25	9	36	16	64

Vir: Poročilo o izidu volitev članov občinskega sveta Občine Sevnica na lokalnih volitvah (2014).

4.2 ANALIZA

Empirični del je sestavljen iz dveh intervjujev, ki sta opravljena z vodji kandidatnih list političnih strank Slovenske demokratske stranke (v nadaljevanju SDS) in Socialnih Demokratov (v nadaljevanju: SD). Nato pa so bile opravljene še štiri ankete s preostalimi vodji kandidatnih list strank, ki so na lokalnih volitvah 2014 prišle v občinski svet občine Sevnica.⁶ Anketiranci so vodje kandidatnih list Demokratične stranke upokojujencev Slovenije (v nadaljevanju: DeSUS), Stranke modernega centra (v nadaljevanju: SMC) in Slovenske ljudske stranke (v nadaljevanju: SLS) ter neodvisne Liste Janeza Šerjaka za občino Sevnica,⁷ katera je registrirana le kot kandidatna lista in kot smo že omenili razmišljajo, da bi se registrirali kot politična stranka. Politične stranke in kandidatno listo smo za potrebe analize razdelili v tri skupine glede na njihovo ideološko usmeritev na kontinuumu levo – desno: »desno-sredinske politične stranke«, »levo-sredinske politične stranke« in »neodvisni«. Kandidatno listo smo uvrstili v skupino »neodvisni«, saj se tudi sami tako opredeljujejo in se nimajo za leve, niti desne, ampak sodelujejo z obojimi.

Pri sestavljanju kandidatnih list za lokalne volitve 2014 so vodje kandidatnih list upoštevali različne dejavnike pri izbiri kandidatov. Ker nas zanima kako politična ideologija vpliva na zastopanost žensk v občinskem svetu, smo za potrebe analize sodelujoče politične stranke umestili na kontinuumu levo – desno na podlagi česa se odločajo za kandidate, ki bodo

⁶ Dve ankete sta bili opravljeni osebno, kot tudi oba intervjuja in dve ankete preko elektronske pošte.

⁷ Na tej točki se zahvaljujem Tomažu Liscu iz stranke SDS, Stanki Žičkar iz stranke SD, Francu Pipanu iz stranke DeSUS, Danici Božič iz stranke SMC, Srečku Ocvirku iz stranke SLS in Janezu Šerjaku iz neodvisne Liste Janeza Šerjaka za občino Sevnica, da so si vzeli čas in odgovorili na naša vprašanja.

kandidirali na njihovih kandidatnih listah na lokalnih volitvah. V Tabeli 4.2 so prikazani elementi, ki so jih izpostavile posamezne politične stranke in kandidatna lista.

Tabela 4.2: elementi, ki jih politične stranke in kandidatna lista upoštevajo pri sestavljanju kandidatnih list za lokalne volitve v občinski svet

	Desno-sredinsko usmerjene politične stranke		Levo-sredinsko usmerjene politične stranke			Neodvisni
	SDS	SLS	SD	SMC	DeSUS	Lista Janeza Šerjaka za občino Sevnica
Glavni elementi pri sestavljanju kandidatnih list	Dosedanje delo občinskih svetnikov, dosedanje delo ljudi v izvršilnem odboru, na podlagi njihovega delovanja ali v gospodarstvu ali pa na različnih drugih področjih; strankarska pripadnost	Lastna pobuda/iniciativa kandidatov, prepoznavnost kandidatov med občani, lojalnost kandidatov stranki, dosedanje udejstvovanje pri lokalnih zadevah ter poštenost in razsodnost	Lojalnost do stranke, lastna iniciativa, uspešnost v poklicu, izobrazba	Lastna pobuda/iniciativa kandidatov	prepoznavnost kandidatov med občani	Prepoznavnost kandidatov med občani, Lojalnost kandidatov stranki, Dosedanje udejstvovanje pri lokalnih zadevah

Levo-sredinsko usmerjene politične stranke so mnenja, da je pomembnejša lastna pobuda oz. iniciativa kandidatov sama. Poleg tega DeSUS meni, da je pomembna tudi prepoznavnost kandidatov med občani, v SD pa poudarjajo tudi lojalnost do stranke in uspešnost v poklicu, izobrazbi, medtem ko SMC v ospredje daje tudi prepoznavnost kandidatov med občani (Žičkar 2015). Desno-sredinsko usmerjene politične stranke pa so mnenja, da je bolj potrebno upoštevati dosedanje udejstvovanje oseb pri lokalnih zadevah, kot npr. »dosedanje delo občinskih svetnikov, dosedanje delo v izvršilnem odboru, na podlagi njihovega delovanja ali v gospodarstvu na drugih področjih, npr. v kakšnih športnih ali kulturnih organizacijah« (Lisec 2015). Na drugem mestu pa je SDS po pomembnosti izpostavila strankarsko pripadnost. Podobno razmišljajo tudi v SLS, kjer so izpostavili »dosedanje udejstvovanje pri lokalnih zadevah ter poštenost in razsodnost« (Ocvirk 2015). V nadaljevanju poudarjajo kot pomembne vzroke za odločitev, ali bo posameznica oz. posameznik na kandidatni listi za lokalne volitve v občinski svet, tudi lastno pobudo oz. iniciativo kandidatov, prepoznavnost kandidatov med občani in lojalnost kandidatov stranki. Tretja skupina »Neodvisni« pa meni, da so pomembni elementi tako tisti, ki jih naštevajo levo-sredinsko kot tudi desno-sredinsko usmerjene politične stranke. Menijo namreč, da je pomembna tako prepoznavnost kandidatov

med občani, lojalnost kandidatov stranki kot tudi doseganje udejstvovanja pri lokalnih zadevah.

Tabela 4.3: Pomembnost sodelovanja žensk v lokalni politiki, število žensk na kandidatnih listah, problemi z naborom žensk in ozaveščanje strank, da jo ženskam možnost sodelovanja

	Desno-sredinsko usmerjene politične stranke		Levo-sredinsko usmerjene politične stranke			Neodvisni
	SDS	SLS	SD	SMC	DeSUS	Lista Janeza Šerjaka za občino Sevnica
Pomembnost sodelovanja žensk v lokalni politiki?	Da	Da	Da	Da	Da	Da
Število žensk na kandidatni listi za občinski svet na zadnjih lokalnih volitvah	12	11	12	6	9	12
Problemi z naborom žensk	Ne	Ne	Ne	Da	Ne	Da
Ali se vam zdi ključno ozaveščanje političnih strank, da dajo ženskam možnost sodelovanja v občinskem svetu?	Da	Ne	Da	Ne	Da	Da

Vse politične stranke in kandidatna lista so prepričane, da je pomembno, da ženske sodelujejo v lokalni politiki in so na zadnjih lokalnih volitvah upoštevale zakonsko določbo, da mora biti na kandidatni listi 40 % žensk oz. so upoštevali t.i. spolne kvote. Tako sta imeli desno-sredinsko usmerjeni politični stranki SDS in SLS od svojih 25 kandidatov na kandidatni listi za lokalne volitve v občinski svet po dvanajst (SDS) oz. enajst predstavnic ženskega spola (SLS). Dvanajst ženskih predstavnic od skupno 25 kandidatov na kandidatni listi pa sta pa imeli tudi neodvisna Lista Janeza Šerjaka za občino Sevnica in levo-sredinsko usmerjena stranka SD. Ostali dve levo-sredinsko usmerjeni politični stranki pa nista uspeli do konca napolniti svojih kandidatnih list s kandidati, tako da je bilo na listi SMC od 14 kandidatov šest ženskih predstavnic in pri DeSUS je bilo od 20 kandidatov na kandidatni listi devet žensk. V političnih strankah s tradicijo (t.i. etablirane politične stranke) niso imeli težav z naborom ženskih kandidatk za lokalne volitve 2014. Težave so imeli le pri mladi stranki SMC in kot pravijo so imeli težave z naborom tako žensk in moških ter pri novo nastali neodvisni Listi Janeza Šerjaka za občino Sevnica, saj se nekateri ljudje nočejo izpostavljati v javnosti, problem pa lahko nastopi tudi pri osebnih interesih nekaterih posameznikov iz drugih političnih strank (Božič 2015; Šerjak 2015). Prav tako pa večina političnih strank in kandidatna lista menijo, da je ključno ozaveščanje političnih strank, da se daje ženskam

možnost sodelovanja v občinskem svetu. Takšnega mnenja ni edino mlada politična stranka SMC, saj po njihovem mnenju ne pomaga ozaveščanje strank, ki ne razumejo prednosti vključevanja žensk v lokalno politiko (Božič 2015).

V nadaljevanju so nas zanimali vzroki za skromno predstavnost žensk v občinskih svetih, zato smo v anketni vprašalnik umestili tudi pet trditev, ki so lahko potencialni vzroki za manj pogosto udejstvovanje žensk v politiki ter prosili anketirance, da ovrednotijo (ne)strinjanje s podanimi trditvami na lestvici od »v celoti se strinjam« do »sploh se ne strinjam«. Imeli pa so možnost izbire tudi »ne vem«.

Tabela 4.4: Vzroki za skromno predstavnost žensk v občinskem svetu (analiza anket strank SLS, SMC in DeSUS ter neodvisne liste Janeza Šerjaka za občino Sevnica)

	V CELOTI SE STRINJAM	V GLAVNEM SE STRINJAM	NITI STRINJAM, NITI NE STRINJAM	V GLAVNEM SE NE STRINJAM	SPLOH SE NE STRINJAM	NE VEM
Volivke in volivci ne volijo žensk.	/	DeSUS	Lista JŠ	SLS	/	SMC
Vzrok je v ženskah samih, saj same nočejo v politiko, čeprav so povabljene.	/	DeSUS	SLS Lista JŠ	SMC	/	/
Odsotnost politične volje pri ženskah.	/	/	SMC	SLS DeSUS	Lista JŠ	/
Odsotnost politične volje strank za večje vključevanje žensk v politiko.	/	SMC	SLS	DeSUS	Lista JŠ	/
Ekonomska moč je še vedno pretežno v rokah moških.	/	DeSUS	SLS	/	Lista JŠ	SMC

* Anketiranci so imeli tudi odprto možnost »drugo«, kjer so lahko dodali še kakšen vzrok, ki je po njihovem mnenju ključen za skromno zastopnost žensk v politiki. To možnost je izbral/a samo predstavnik/ca Slovenske ljudske stranke, ki je dopisal/a »osredotočenost žensk na druge izzive«.

S trditvijo, da je vzrok za skromno zastopnost žensk v občinskem svetu, da volivke in volivci ne bi volili žensk, se nobena stranka ne strinja v celoti, se pa v glavnem strinjajo s tem levo-

sredinska stranka DeSUS. Bolj neopredeljena do tega vzroka je Lista Janeza Šerjaka za občino Sevnica, saj se s to trditvijo niti strinja niti ne strinja. V glavnem pa se s tem ne strinjajo v desno-sredinski politični stranki SLS, medtem ko levo-sredinska SMC ne ve ali bi to sploh lahko bil vzrok za skromno predstavništvo žensk. Prav tako se DeSUS strinja, da je vzrok v ženskih samih, saj nočejo sodelovati v lokalni politiki. Niti se ne strinjajo, niti strinjajo pa se s tem vzrokom SLS in DeSUS, medtem ko se Lista Janeza Šerjaka za občino Sevnica sploh ne strinja s tem. Še manj strinjanja pa je pri trditvi, da je moč zaznati odsotnost politične volje pri ženskah. Le SMC se s tem niti ne strinja, niti strinja. V glavnem se s tem ne strinjata SLS in DeSUS, medtem ko se Lista Janeza Šerjaka za občino Sevnica sploh ne strinja s to trditvijo. SMC se v glavnem strinja, da bi lahko bil vzrok za skromno zastopnost žensk odsotnost politične volje strank za večje vključevanje žensk v politiko, s čimer se DeSUS v glavnem ne strinja, Lista Janeza Šerjaka pa sploh ne strinja. SLS pa se s tem vzrokom niti strinja niti ne strinja kot tudi s tem, da je ekonomska moč še vedno pretežno v rokah moških. Se pa s tem vzrokom v glavnem strinja DeSUS, medtem ko se Lista Janeza Šerjaka za občino Sevnica sploh ne strinja s tem vzrokom. SMC pa se je zopet opredelila za odgovor »ne vem« in dvomijo, da bi to lahko bil tisti pravi vzrok za skromno predstavništvo žensk v občinskem svetu. SDS pa navaja druge vzroke za skromno zastopnost žensk, in sicer pravi, da imajo ženske drugačno razmišljanje in pri nekaterih konkretnih problemih ženske nimajo volje za sodelovanje (npr. komunala, infrastruktura, okolje in prostor) (Lisec 2015). Medtem ko SD meni, da se v Sloveniji še vedno pojavlja socialno razslojevanje in krepitev vseh vrst nestrpnosti in sovraštva do drugačnih in ponovno se obnavljajo tradicionalne vrednote, ki niso naklonjene ženskam in s tem se pojavlja tudi izključevanje, izkoriščanje in diskriminacija žensk (Žičkar 2015).

»Na številne stereotipe, ki še vedno močno krojijo slabšo zastopnost žensk na vodilnih položajih, opozarjajo tudi nosilci projekta *Vključi.Vse*, ki ga v okviru programa Progress sofinancira Evropska unija. Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Združenje Manager in Komisija za preprečevanje korupcije želijo s projektom ozaveščati javnost in tako prispevati k razbijanju spolnih stereotipov« (Koren 2015). Zato je tudi nas zanimalo »Ali je ženskam pot v politiko in prevzem najodgovornejših funkcij otežena zaradi vladavine moških, ki svoje politične moči nočejo deliti?«.

Pri analizi je bilo moč ugotoviti, da so se odgovori političnih strank na zastavljeno vprašanje razlikovali med seboj tudi znotraj posamezne ideološke usmeritve. Tako predstavnik SDS meni, da se znajo pojaviti takšne ovire v nekaterih strankah, vendar pa sami niso takšnega mnenja in takšnih problemov nimajo (Lisec 2015). Tudi predstavnik SLS pravi, da zaradi tega ženskam pot v politiko ni otežena. Podobno menijo pri levo-sredinsko usmerjenem DeSUS-u in neodvisna Lista Janeza Šerjaka za občino Sevnica. Pri DeSUS menijo, da je emancipacija žensk dosegla soliden nivo, pri neodvisni listi pa pravijo, da ravno moški polagajo veliko kart v ženske (Pipan 2015; Šerjak 2015). V mladi stranki SMC pa so mnenja, da je ženskam otežena pot na vodilna mesta in da se ta stereotip vleče že iz preteklosti (Božič 2015). Podobnega mnenja je tudi predstavnik stranke SD, ki prav tako meni, da ženske težje pridejo na vodilna mesta, saj nekateri moški še vedno menijo, da ženska ni sposobna storiti več stvari hkrati (biti mama, gospodinja, imeti službo, ob enem pa biti aktivna v lokalni politiki) (Žičkar 2015).

Ali bo ženska izvoljena v organ lokalne skupnosti je lahko odvisno tudi od okolja v katerega je kandidatka pozicionirana in od strukture glasovanja, kjer ločimo vrstilno⁸ in kategorično⁹ glasovanje.

Pri vprašanju pomembnosti pozicioniranja žensk v lokalno okolje se odgovori anketirancev med seboj razlikujejo, in sicer desno-sredinska SDS in neodvisna Lista Janeza Šerjaka za občino Sevnica menita, da to ni pomembno. Medtem, ko v levo-sredinskih političnih strankah SD in DeSUS menijo, da je tudi ta dejavnik pomemben za izvoljivost žensk v občinski svet. Koliko žensk bo izvoljenih v občinski svet pa je lahko odvisno tudi od strukture glasovanja. Kot smo že omenili ločimo vrstilno in kategorično glasovanje. Tukaj je dobro viden razkorak med levimi in desnimi strankami glede mnenja, katera struktura glasovanja na lokalnih volitvah je bolj naklonjena izvolitvi žensk. Desno-sredinsko usmerjeni politični stranki menita, da je vrstilno glasovanje bolj naklonjeno ženskam in z njimi se strinja tudi neodvisna lista, medtem ko levo-sredinsko usmerjene politične stranke menijo, da je bolj naklonjeno ženskam kategorično glasovanje na lokalnih volitvah. Le predstavnik levo-sredinsko usmerjene SD meni, da imajo ženske več možnosti za izvoljivost pri vrstilnem glasovanju. V

⁸ Pri vrstilnem glasovanju gre za to, da volivec lahko dodeli svoj glas med različne kandidate ali kandidatne liste glede na njihove preference (ACE Electoral Knowledge Network 2013, 38).

⁹ Pri kategoričnem glasovanju se mora volivec izključno odločiti bodisi za enega kandidata oz. strankarsko listo, kateremu bo dodelil svoj glas na volitvah (ACE Electoral Knowledge Network 2013, 38).

SDS menijo, da je bolj zanimivo vrstilno glasovanje, »ker recimo nekdo ali soglašala s stranko pa misli, da njihov kandidat ni dober oz. nasprotno misli, da je super kandidat, vendar mu stranka ni všeč« (Lisec 2015).

V nadaljevanju smo v anketni vprašalnik vključili šest institucionalnih dejavnikov in respondente poprosili, da jih razvrstijo po pomembnosti na lestvici od 1 do 6, kjer je vrednost 1 pomenila, da je slednje najbolj pomemben dejavnik, vrednost 6 pa najmanj pomemben dejavnik. Izbirali so lahko med naslednjimi dejavniki: volilni sistem, spolne kvote, sistem zadrge, preferenčni glas, kandidatne liste in izvoljivost okrajev.

Po mnenju političnih strank v občinskem svetu Občine Sevnica sta najbolj naklonjena izvoljivosti ženski sistem zadrge in spolne kvote. Ostali dejavniki pa so po mnenju političnih strank nekoliko v ozadju. Najmanj pomemben institucionalni dejavnik je izvoljivost okrajev. Le malo pred njim pa je volilni sistem. Delno pomembna pa sta tudi preferenčni glas in kandidatne liste, čeprav se glede preferenčnega glasu glede na usmerjenost političnih strank mnenja razlikujejo, kar je bilo moč zaznati pri intervjujih. Po mnenju SDS je preferenčni glas najmanj naklonjen ženskam in oni podpirajo predvsem sistem zadrge, medtem ko SD meni, da je potrebno dajati večji poudarek preferenčnemu glasu v volilnih kampanjah (Lisec 2015; Žičkar 2015). Po mnenju SDS je preferenčni glas najslabši za ženske, saj sodeč po preteklih izkušnjah niti ženske ne volijo žensk, kar pa je lahko vzrok tudi zavist žensk do drugih žensk in pa predvsem spolni deficit pri ženskah (Lisec 2015).

Na koncu nas je še zanimalo, ali ima stranka oz. lista konkretne predloge in strategije za izboljšanje položaja žensk v lokalni politiki in ali je ena njihovih prioritarnih vrednot zaščita človekovih pravic in enakost med spoloma. Glede na dobljene odgovore lahko izpostavimo, da je v SDS pomembna vrednota enakost med spoloma in prav tako se znotraj stranke zavzemajo za človekove pravice, vendar pa nimajo konkretnih predlogov in strategij za izboljšanje zastopanosti žensk v občinskih svetih, saj pravijo, da znotraj stranke nimajo problemov z zastopanostjo in sodelovanjem žensk. Konkretnih predlogov prav tako nimajo v SMC, saj stranka ves čas enakovredno vključuje ženske povsod v politiki. V politični stranki SD menijo, da ženske motivira za sodelovanje predvsem pripadnost, miselnost, pozitivna energija in pa pomembna je podpora iz centrale stranke. Predvsem s podporo centrale

politične stranke so ženske v SD zelo motivirane. V DeSUS pravijo, da je treba večji poudarek dati ženskam že pri kadrovanju v organe politične stranke in v njenih društvih. Tudi znotraj Liste Janeza Šerjaka za občino Sevnica je ena od prioriternih vrednot enakost med spoloma, kar so dokazali s sestavljanjem list in tudi z uspehom na volitvah, saj je polovica izvoljenih iz liste za občinski svet ženskih predstavnic.

5 SKLEP

Obstoj ustreznega ravnovesja v zastopanosti žensk in moških v lokalni politiki je izredno pomemben in to izpostavlja veliko strokovnjakov kot tudi političnih strank. Ali bo ustrezna zastopanost žensk v predstavniških organih lokalne politike je odvisno tudi od samih političnih strank, ko sestavljajo kandidatne liste za lokalne volitve v občinski svet.

V diplomskem delu smo si zastavili raziskovalno vprašanje »*Ali usmerjenost političnih strank na kontinuumu levo – desno vpliva na zastopanost žensk v občinskem svetu?*«, na katero lahko odgovor delno potrdim, saj se stranke med seboj po tem kolikšno pozornost dajejo ženskam v politiki glede na njihovo ideološko usmerjenost na kontinuumu levo – desno in kateri institucionalni dejavnik po njihovem mnenju bolj vpliva na zastopanost žensk, vendar je moč zaslediti tendenco približevanja nekaterih političnih strank njihovem nasprotnemu ideološkemu polu glede naklonjenosti vključevanja žensk v lokalno politiko.

Pomembno je poudariti, da vse politične stranke podpirajo vstop žensk v politiko in enakomerno zastopanost spolov v predstavniških telesih lokalne skupnosti, vendar pa imajo različne pristope za povečanje števila žensk v politiki. Etablirane politične stranke, ki v političnem prostoru obstajajo že vrsto let, nimajo problema z naborom žensk za posamezne lokalne volitve, saj ženske v teh političnih strankah redno participirajo v politiki, zato se odločijo tudi za kandidature. Medtem, ko sta imeli novoustanovljeni SMC in Lista Janeza Šerjaka za občino Sevnica problem pri naboru žensk za lokalne volitve 2014. Čeprav so imeli v SMC probleme z naborom ženskih in moških pa menijo, da ni ključno ozaveščanje političnih strank, da dajo ženskam možnost sodelovanja v občinskih svetih.

Glede na ideološko usmeritev na kontinuumu levo – desno se politične stranke razlikujejo tudi pri izbiri in naklonjenosti političnih strank institucionalnim dejavnikom, ki lahko pripomorejo k večji zastopanosti žensk v občinskem svetu, vendar pa znotraj posamezne ideološke usmeritve obstajajo tudi izjeme. Desno usmerjene politične stranke so najbolj naklonjene sistemu zadrge in spolnim kvotam. Kot pravi tudi Lavtar (2007, 70) »še kombinacija kvote in zadrge povzroči, da se število izvoljenih predstavnikov obeh spolov, približuje polovici, saj z nobene liste ne more biti izvoljen več kot en kandidat od kandidatov drugega spola«. Medtem ko imajo o preferenčnem glasu politične stranke in neodvisni kandidati različno mnenje. Desno-sredinsko usmerjeni politični stranki SDS in SLS menita, da preferenčni glas

ne doda posebne vrednosti za večjo zastopanost žensk v občinskem svetu. Istega mnenja pa je tudi neodvisna lista. Na drugi strani pa levo-sredinsko usmerjene politične stranke dajejo večji pomen preferenčnemu glasu in menijo, da lahko pripomore k temu, da je več žensk izvoljenih v občinski svet. Po mnenju SD bi morali bolj spodbujati volivce, da na lokalnih volitvah podajo tudi preferenčni glas (Žičkar 2015). Naklonjeni pa so mu tudi v DeSUS, saj je po njihovem mnenju to drugi najpomembnejši institucionalni dejavnik, ki lahko pozitivno vpliva na večjo zastopanost žensk v občinskem svetu. Nekoliko manj pomemben je v politični stranki SMC, vendar mu še vseeno dajejo pomembno vlogo, saj ga uvrščajo na tretje mesto po pomembnosti institucionalnih dejavnikov. Kot najmanj pomemben institucionalni dejavnik pa stranke opredeljujejo izvoljivost volilnih okrajev. Pri izbiri institucionalnih dejavnikov v posamezni politični stranki lahko opazimo tendenco približevanja levo-sredinsko usmerjene politične stranke SMC k desno-sredinsko usmerjenim strankam, saj tudi oni kot izredno pomembne izpostavljajo sistem spolne kvote in sistem zadrge, šele na tretje mesto pa oni uvrščajo preferenčni glas. Prav tako pa so se enako odločili pri neodvisnih, zato bi lahko izpostavili, da je tudi njihova lokalna politika bližje desno-sredinsko usmerjenim političnim strankam kot levo-sredinskim.

Poleg institucionalnih dejavnikov pa lahko vpliva na to, koliko žensk bo prišlo v občinski svet struktura glasovanja in okolje, v katera so pozicionirane kandidatke, saj lahko se zgodi, da politične stranke zanalašč dajo ženska v manj izvoljiva okolja. V SDS in pri neodvisni listi ugotavljamo, da ni pomembno v kakšna okolja so pozicionirane ženske na lokalnih volitvah za občinski svet, saj delujejo samozavestno in poudarjajo, da so vsi njihovi kandidati kompetentni ne glede na spol. Pomembnost pozicioniranja žensk v ustrezno, izvoljivo okolje pa izpostavljajo v SLS, SD in DeSUS. Medtem, ko v SMC na to niso znali odgovoriti, saj imajo premalo izkušenj v političnem okolju, ker so še mlada stranka. Kot smo že omenili lahko pomembno vlogo pri rezultatih lokalnih volitev igra tudi struktura glasovanja (poznamo kategorično in vrstilno glasovanje). Več strank meni, da imajo ženske več možnosti za izvolitev v občinski svet pri vrstilnem glasovanju kot pri kategoričnem glasovanju. Takšnega mnenja sta obe desno-sredinsko usmerjeni politični stranki (SDS in SLS), levo-sredinsko usmerjena SD in pa neodvisna lista. Medtem ko sta SMC in DeSUS bolj naklonjeni kategoričnem glasovanju.

Po mnenju anketirancev je najpomembnejši vzrok za skromno predstavništvo žensk ravno v ženskih samih, saj same naj ne bi želele v politiko, čeprav so vanjo povabljene. Takšne vzroke navajajo tudi v literaturi in se z njimi strinja največ političnih strank in neodvisnih kandidatov.

Najmanj pa se politične stranke in neodvisni kandidati strinjajo s tem, da ženske niso zastopane v občinskih svetih, ker bi bila ekonomska moč še vedno v rokah moških. Glede na napredek, ki je dosežen v sodobni družbi na vseh področjih menijo, da lahko ženske pridejo na vse vodilne položaje, le če želijo. Velik problem pa je tudi v tem, da je politika dan danes nespoštovan poklic in ima nek negativen prizvok, zato se veliko žensk odloči raje za druge poklice, kar je v intervjuju izpostavil tudi poslanec SDS Tomaž Lisec.

Zanimivo je, da politične stranke in kandidatna lista izpostavljajo kot njihovo pomembno vrednoto zaščito človekovih pravic in enakost med spoloma, vendar pa na drugi strani nimajo konkretnih predlogov za izboljšanje položaja žensk v predstavniških organih lokalne skupnosti. Če bi si stranke in kandidatne liste bolj prizadevale za vključevanje žensk v politiko in razvile strategije za povečanje ponudbe ženskih kandidatk na volitvah, bi s tem pripomogle k večji zastopanosti žensk v lokalni politiki.

Ugotavljamo, da se ženske na lokalni ravni srečujejo s podobnimi ovirami pri sodelovanju v politiki kot ženske, ki sodelujejo v politiki na nacionalni ravni. Glede na rezultate anket in intervjujev ugotavljamo, da se z napredkom sodobne družbe politične stranke ne razlikujejo več toliko med seboj glede naklonjenosti ustrezni zastopanosti žensk v občinskem svetu, saj so le tej naklonjene vse politične stranke ne glede na njihovo ideološko usmeritev in tudi neodvisna kandidatna lista. Prav tako se ne razlikujejo veliko pri izbiri institucionalnih dejavnikov, ki so najbolj učinkoviti pri zagotavljanju enakomerne spolne zastopanosti občinskega sveta. Levo-sredinsko usmerjene politične stranke se v svojih strategijah v lokalni politiki približujejo desno usmerjenim, prav tako pa se jim približuje tudi neodvisna lista.

Ideološka usmerjenost dan danes ne igra več tako pomembne vloge pri zagotavljanju sorazmerne zastopanosti obeh spolov v predstavniških organih lokalne skupnosti kot je to bilo moč zaslediti v zgodovini. Kljub temu, da se institucije zavzemajo za večjo zastopanost žensk v organih lokalne samouprave, pa bo potrebno še veliko dela, da bodo ženske bolj vključene v politiko in da se bodo počutile zaželeno in upoštevane nasproti svojim moškim kolegom. Ko bodo ženske čutile, da je pomembno, da sodelujejo v lokalni politiki in da lahko dosežejo cilje, se bodo v večji meri začele vključevati v politično igro. Potrebno bo še bolj promovirati pomembnost zastopanosti žensk v občinskih svetih med volivci, da bodo ti začeli na volitvah oddajati več glasov tudi za ženske kandidatke. Z večjo vključenostjo žensk pa bodo interesi žensk bolje zastopani in v večji meri rešljivi.

6 LITERATURA

1. ACE Electoral Knowledge Network. 2013. *The ACE Encyclopaedia: Results Management Systems*. Dostopno prek: <http://aceproject.org/ace-en/pdf/vc/view> (26. junij 2015).
2. Antič G., Milica. 1998. *Ženske v parlamentu*. Ljubljana: Znanstveno publicistično središče.
3. --- in Selišnik Irena. 2012. Politično polje, zasebno življenje in vstopanje žensk v politiko. *Teorija in praksa* 49 (2): 396–415. Dostopno prek: <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:doc-ETZ1LPOO> (20. junij 2015).
4. Baer, Denise, Heidi Hartmann, Celinda Lake in Bob Carpenter. 2014. *Shifting Gears. How Women Navigate the Road to Higher Office: A research report from Political Parity*. Dostopno prek: <http://www.politicalparity.org/wp-content/uploads/2014/05/Shifting%20Gears%20Report.pdf> (20. junij 2015).
5. Balazic, Milan. 2006. Ženske v politiki. *Finance*, 3. September. Dostopno prek: http://www.finance.si/161743/%C5%BDenske-v-politiki?metered=yes&sid=41964_5225 (10. julij 2015).
6. Ballington, Julie. 2005. Introduction. V *Women in Parliament: Beyond Numbers*. ur. Jullie Ballington in Azza Karam, 23–30. Dostopno prek: <http://www.idea.int/publications/wip2/loader.cfm?csmodule=security/getfile&pageid=14128> (20. junij 2015).
7. --- 2008. *Equality in Politics: A Survey of Women and Men in Parliaments*. Geneva: Inter-Parliamentary Union. Dostopno prek: <http://www.ipu.org/pdf/publications/equality08-e.pdf> (20. junij 2015).
8. Banjanec Lubej, Saša. 2014. Ž kot ženske in županje, Z kot zadruga. Letos prvič na lokalnih volitvah. *RTV SLO*, 15. september. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/slovenija/lokalne-volitve-2014/z-kot-zenske-in-zupanje-z-kot-zadruga-letos-prvic-na-lokalnih-volitvah/346094> (20. junij 2015).
9. Božič, Danica. 2015. *Odgovori na avtorjevo anketo*. Sevnica, junij.
10. Brezovšek, Marjan. 2014. *Local self-government in Slovenia: Theoretical and historical aspects*. Ljubljana: Faculty of Social Science, Založba FDV. Dostopno prek: <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:doc-OHFHA5FH> (20. junij 2015).
11. --- in Kukovič, Simona. 2012. *Organizacija lokalne oblasti v Sloveniji*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

12. Carlström, Marianne. 1999. Več žensk v parlamentu, boljša politika. V *Ženske, Politika, Demokracija: Za večjo prisotnost žensk v politiki*. ur. Milica Antič G. in Jasna Jeram, 23–28. Ljubljana: Urad za žensko politiko.
13. Dahlerup, Drude. 2005. Increasing Women's Political Representation: New Trends in Gender Quotas. V *Women in Parliament: Beyond Numbers*. ur. Jullie Ballington in Azza Karam, 141–184. Dostopno prek: <http://www.idea.int/publications/wip2/loader.cfm?csmodule=security/getfile&pageid=14128> (20. junij 2015).
14. Delys, Sarah. 2014. *Women and Political Representation. Handbook on Increasing Women's Political Participation in Georgia*. Tbilisi: Fountain. Dostopno prek: http://www.coe.int/t/democracy/electoral-assistance/Publications/Handbook-Women-Georgia_en.pdf (20. julij 2015).
15. European Parliament, Directorate-General for Research. 1997. *Differential impact of electoral systems on female political representation. Working document: Women's rights series – W-10*. Dostopno prek: http://www.europarl.europa.eu/workingpapers/femm/w10/4_en.htm (26. junij 2015).
16. Evertzen, Annete. 2001. *Gender and Local Governance*. Dostopno prek: <http://gade-gender.nl/Gender%20and%20Local%20Governance.htm> (20. junij 2015).
17. Federation of Canadian Municipalities. 2009. *Promoting women's leadership in local government: Local government associations help women meet the challenge*. Dostopno prek: <http://www.regionalcentre-lac-undp.org/images/stories/DESCENTRALIZACION/womensleadership.pdf> (20. junij 2015).
18. Fink Hafner, Danica in Krašovec, Alenka. 2004a. Politične izkušnje in volitve: Posredna diskriminacija žensk. V *Lokalna demokracija I.: Analiza lokalnih volitev 2002*. ur. Marjan Brezovšek, Miro Haček in Alenka Krašovec, 75–101. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
19. --- 2004b. Vpliv volilnega sistema na delež žensk v nacionalnem in lokalnih predstavniških telesih v Sloveniji. V *Lokalna demokracija I.: Analiza lokalnih volitev 2002*. ur. Marjan Brezovšek, Miro Haček in Alenka Krašovec, 102–124. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
20. Fox, Lauren. 2013. Political Parties and PACs Key to Recruiting More Women in Congress. *U.S. News*, 20. avgust. Dostopno prek: <http://www.usnews.com/news/articles/2013/08/20/political-parties-and-pacs-key-to-recruiting-more-women-for-congress> (26. junij 2015).

21. Jalušič, Vlasta in Antič G., Milica. 2001. *Ženske – Politike – Možnosti: Perspektive politike enakih možnosti v Srednji in Vzhodni Evropi*. Ljubljana: Mirovni inštitut – Inštitut za sodobne družbene in politične študije. Dostopno prek: http://www2.mirovni-institut.si/slo_html/publikacije/pdf/MI_politike_zenske-politike-moznosti_slo.pdf (16. marec 2015).
22. Kanjuo-Mrčela, Aleksandra, Jasna Podreka in Iztok Šori. 2012. Zasebno je politično: Asimetrična delitev gospodinjkega in skrbstvenega dela ter profesionalno življenje žensk in moških v politiki. *Teorija in praksa*. 49 (2): 376–395. Dostopno prek: <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-AKGQ900E/?query=%27keywords%3d%C5%BEenske+in+politika%27&pageSize=25> (11. marec 2015).
23. Koren, Janja. 2015. Ženske po stopnicah, moški z dvigalom. *RTV SLO*, 9. marec. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/slovenija/zenske-po-stopnicah-moski-z-dvigalom/359949> (20. junij 2015).
24. Kozmik, Vera. 1999. Ženske v politiki – kje smo in kaj lahko storimo. V *Ženske, politika, demokracija: za večjo prisotnost žensk v politiki*. ur. Milica G. Antič in Jasna Jeram, 13–16. Ljubljana: Urad za žensko politiko.
25. Lavtar, Roman. 2007. *Sodelovanje prebivalcev v slovenskih občinah: Participacija prebivalcev pri odločanju o javnih zadevah na lokalni ravni v Sloveniji*. Maribor: Lex Localis, Inštitut za lokalno samoupravo in javna naročila.
26. Lisec, Tomaž. *Intervju z avtorjem*. Sevnica, 3. julij.
27. Lovenduski, Joni. 1999. Strategije za povečanje zastopanosti žensk v politiki. V *Ženske, politika, demokracija: za večjo prisotnost žensk v politiki*. ur. Milica G. Antič in Jasna Jeram, 29–59. Ljubljana: Urad za žensko politiko.
28. Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. 2015. *Konvencija o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk*. Dostopno prek: http://www.mdds.gov.si/si/delovna_podrocja/enake_moznosti/zakonodaja_in_dokumenti/mednarodne_organizacije/konvencija_o_odpravi_vseh_oblik_diskriminacije_zensk/ (20. junij 2015).
29. Murko P., Angela, Klara Nahtigal in Tanja Pleš S. 2011. *Vpliv volilnih okrajev na izvoljivost žensk*. Dostopno prek: <http://www.arhiv.uem.gov.si/fileadmin/uem.gov.si/pageuploads/MestaPoliticnegaOdlocanja/AnalizaIzvoljivosti2011ZLS.pdf> (20. junij 2015).

30. Norris, Pippa. 2000. *Breaking the barriers: Positive Discrimination Policies for Women*. Dostopno prek: <http://www.hks.harvard.edu/fs/pnorris/ Acrobat/QUOTA S.PDF> (20. maj 2015).
31. Ocvirk, Srečko. 2015. *Odgovori na avtorjevo anketo*. Sevnica, junij.
32. Občina Bezovica. 2015. *Spolne kvote oziroma t.i. »ženske kvote«*. Dostopno prek: http://www.brezovica.si/datoteke/11086Spolne_kvote_-_obrazlozitevkvote_-_obrazlozitev.pdf (20. junij 2015).
33. Pipan, Franc. 2015. *Odgovori na avtorjevo anketo*. Sevnica, junij.
34. Pleš S., Tanja, Klara Nahtigal in Angela Murko Pleš. 2013. *Ženske v politiki v Sloveniji: analiza stanja*. Dostopno prek: www.idk.si/docs/analiza%20stanja.docx (20. junij 2015).
35. *Poročilo o izidu volitev članov občinskega sveta občine Sevnica na lokalnih volitvah 2014*. 7. oktober 2014. Dostopno prek: http://www.obcina-sevnica.si/uploads/obcina/volitve2014/rezultati/porocilo_o_izidu_volitev_clanov_obcinskega_sveta_obcine_sevnica_2014.pdf (7. julij 2015).
36. Ribičič, Ciril. 1999. Volilni sistem in zastopanost žensk. V *Ženske, politika, demokracija*. ur. Milica Antič G. in Jasna Jeram, 141–170. Ljubljana: Urad za žensko politiko.
37. Rebenstorf, Hilke. 1992. Ženske v zveznem parlamentu – drugače kot moški. V *Politika kot poklic*. ur. Frane Adam, 167–189. Ljubljana: Knjižnična zbirka Krt.
38. Selišnik, Irena, Antič Gaber, Milica in Tina, Kogovšek. 2012. Raziskovanje ovir (v polju zasebnega) za enako prisotnost žensk in moških v politiki. *Teorija in praksa* 49 (2): 336–355. Dostopno prek: <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-NR5JR4MS/?query=%27keywords%3d%C5%BEenske+in+politika%27&pageSize=25> (11. marec 2015).
39. Shvedova, Nadezhda. 2005. Obstacles to Women's Participation in Parliament. V *Women in Parliament: beyond numbers*. ur. Julie Ballington in Azza Karam, 33–90. Dostopno prek: <http://www.idea.int/publications/wip2/loader.cfm?csmodule=security/getfile&pageid=14128> (20. junij 2015).
40. *Statut Občine Sevnica*. Ur. l. RS 46/2015. Dostopno prek: <https://www.uradni-list.si/1/content?id=122259#!/Statut-Obcine-Sevnica-%28uradno-precisceno-besedilo%29> (7. julij 2015).
41. Šerjak, Janez. 2015. *Odgovori na avtorjevo anketo*. Sevnica, junij.
42. Šeruga Sagadin, Diana. 2010. Lokalne volitve 2010. *Hajdinčan*, 26. september. Dostopno prek: http://www.hajdina.si/datoteke/volitve10/preferencni_glas_Hajdincan.pdf (20. junij 2015).

43. Šmidovnik, Janez. 1995. *Lokalna samouprava*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
44. Toplak, Jurij. 2003. Preferenčni glas in njegova uporaba v Sloveniji. *Lex localis* 1 (2): 15–43. Dostopno prek: http://www.lex-localis.info/files/346e6f6e-ce13-4228-bb13-f505c68cf501/632897183329062500_2003_02_02.pdf (20. junij 2015).
45. Waring, Marilyn, Pintat, Christine, Meyer, Denny, Jabre, Kareen in Oscar Solera. 2000. *Politics: Women's insight*. Dostopno prek http://www.ipu.org/pdf/publications/womeninsight_en.pdf (20. junij 2015).
46. Woman in politics: Global Forum (WIP). 2014. *Which are the barriers for women's participation in politics? (WIP/World Bank Bank Survey)*. Dostopno prek: <http://www.womeninparliaments.org/barriers-womens-participation-politics-wipworld-bank-survey/> (20. junij 2015).
47. Vlaj, Stane. 1998. *Lokalna samouprava: občine in pokrajine*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
48. *Zakon o lokalni samoupravi (ZLS-UPB2)*. Ur. l. RS 94/2007. Dostopno prek: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?sop=2007-01-4692> (20. junij 2015).
49. *Zakon o lokalnih volitvah (ZLV-UPB3)*. Ur. l. RS 94/2007. Dostopno prek: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?sop=2007-01-4693> (20. junij 2015).
50. Žičkar, Stanka. Intervju z avtorico. Sevnica, 6. julij.

PRILOGE

Priloga A: ANKETA

ANKETA

Spoštovani.

Sem Iris Žučko, študentka 4. letnika Fakultete za družbene vede, smeri Politologija – Analiza politik in javna uprava. V diplomskem delu se ukvarjam z vplivom institucionalnih dejavnikov na zastopanost žensk v občinskem svetu, pri čemer se v empiričnem delu osredotočam na študijo primera občinskega sveta Sevnica. Namen mojega diplomskega dela je preučiti ali usmerjenost političnih strank na kontinuumu levo – desno vpliva na zastopanost žensk v občinskem svetu. Ker je ena izmed metod pridobivanja podatkov tudi anketa, vas prosim, če lahko odgovorite na spodaj zastavljena vprašanja. Rezultati ankete bodo uporabljeni izključno za namene diplomskega dela.

1. Prosim, vpišete iz katere politične stranke prihajate: _____

2. Na podlagi česa se odločate o kandidatih za kandidatne liste za lokalne volitve oz. kateri so glavni elementi pri sestavljanju kandidatnih list? Izberete lahko več odgovorov.
 - a) Lastna pobuda/iniciativa kandidatov.
 - b) Prepoznavnost kandidatov med občani.
 - c) Lojalnost kandidatov stranki.
 - d) Dosedanje udejstvovanje pri lokalnih zadevah.
 - e) Drugo: _____

3. Koliko žensk je bilo na vaši kandidatni listi za občinski svet na zadnjih lokalnih volitvah? Prosim na črto vpišite številko.

4. Ali ste imeli probleme z naborom žensk? Prosim, če lahko pri odgovoru na kratko, v enem stavku, utemeljite svoj odgovor.

a) Da, _____.

b) Ne, _____.

5. Ali se vam zdi pomembno, da ženske sodelujejo v lokalni politiki? Prosim, če lahko pri odgovoru na kratko, v enem stavku, utemeljite svoj odgovor.

a) Da, _____.

b) Ne, _____.

6. Obstaja vrsto vzrokov za skromno zastopanost žensk v občinskem svetu. V kolikšni meri se strinjate z naslednjimi trditvami?

	V CELOTI SE STRINJAM	V GLAVNEM SE STRINJAM	NITI STRINJAM, NITI NE STRINJAM	V GLAVNEM SE <u>NE</u> STRINJAM	SPLOH SE <u>NE</u> STRINJAM	NE VEM
Volivke in volivci ne volijo žensk.	1	2	3	4	5	8
Vzrok je v ženskah samih, saj same nočejo v politiko, čeprav so povabljene.	1	2	3	4	5	8
Odsotnost politične volje pri ženskah.	1	2	3	4	5	8
Odsotnost politične volje strank za večje vključevanje žensk v politiko.	1	2	3	4	5	8
Ekonomska moč je še vedno pretežno v rokah moških.	1	2	3	4	5	8

Drugo; prosim, dopišite: _____.

7. Ali menite, da je ženskam pot v politiko in prevzem najodgovornejših funkcij otežena zaradi vladavine moških, ki svoje politične moči nočejo deliti? Prosim, če lahko pri odgovoru na kratko, v enem stavku, utemeljite svoj odgovor.

a) Da, _____.

b) Ne, _____.

8. Ali se vam zdi ključno ozaveščanje političnih strank, da dajo ženskam možnost sodelovanja v občinskem svetu? Prosim, če lahko pri odgovoru na kratko, v enem stavku, utemeljite svoj odgovor.

a) Da, _____.

b) Ne, _____.

9. Ali je pomembno v kakšna okolja so kandidatke pozicionirane? Prosim, če lahko pri odgovoru na kratko, v enem stavku, utemeljite svoj odgovor.

a) Da, _____.

b) Ne, _____.

10. Kaj menite, kateri institucionalni dejavnik je najbolj naklonjen zastopnosti žensk v občinskem svetu? Prosim, ovrednotite z vrednostmi od 1 do 6, pri čemer 1 pomeni najpomembnejši dejavnik, 6 pa najmanj pomembni dejavnik. Vsako vrednost uporabite le enkrat.

a) Volilni sistem, _____.

b) Spolne kvote, _____.

c) Sistem zadrge, _____.

d) Preferenčni glas, _____.

e) Kandidatne liste, _____.

f) Izvoljivost okrajev, _____.

11. Glede na strukturo glasovanja, kje imajo ženske po vašem mnenju več možnosti za izvoljivost v občinski svet?

- a) Vrstilno glasovanje (volivec se odloči glede na preference komu dodelil svoj glas med različnimi političnimi strankami ali med kandidati različnih strank)
- b) Kategorično glasovanje (volivec se mora odločiti za enega kandidata oz. strankarsko listo, kateremu bo dodelil svoj glas na volitvah)

12. Ali imate v vaši stranki kakšne konkretne predloge kako izboljšati položaj žensk v občinskih svetih oziroma kakšno strategijo za izboljšanje udejstvovanja žensk v politiki? Ali je v vaši stranki ena od prioritetenih vrednot zaščita človekovih pravic in enakost med spoloma ter ali imate v svojih volilnih programih posebne ukrepe za enakost spolov? Prosim utemeljite.

a) Da, _____.

b) Ne, _____.

Hvala za sodelovanje.

Lep pozdrav.

Priloga B: INTERVJU

1. Ali se vam zdi pomembno, da ženske sodelujejo v lokalni politiki? Če ja ali ne, zakaj? Kakšni so, po mnenju vaše stranke, vzroki za skromno predstavništvo žensk v občinskem svetu in kaj prispeva k manjšemu zanimanju žensk za lokalno politiko? Ali menite, da je ženskam pot v politiko in prevzem najodgovornejših funkcij otežena zaradi vladavine moških, ki svoje politične moči nočejo deliti?
2. Na podlagi česa se odločate o kandidatih za kandidatne liste za lokalne volitve in kako sestavite kandidatne liste? Koliko žensk je bilo na vaši kandidatni listi za občinski svet na zadnjih lokalnih volitvah in kako ste izbirali ženske za vašo kandidatno listo? Ali ste imeli probleme z naborom žensk? Če ja, kakšne?
3. Kakšno je vaše mnenje o tem, da so na zadnjih volitvah uvedli zakonsko določbo o 40% zastopnosti obeh spolov in njihovo izmenično razvrščanje na kandidatnih listah (sistem zadrge)? Ali vaša stranka podpira takšen sistem, ali pa menite, da imamo pomanjkljivo zakonodajo na tem področju? Prosim utemeljite.
4. Ali se vam zdi ključno ozaveščanje političnih strank, da dajo ženskam možnost sodelovanja v občinskem svetu? Ali je tudi v vaši stranki ena od prioriteten vrednot zaščita človekovih pravic in enakost med spoloma? Ali imate v svojih volilnih programih posebne ukrepe za enakost spolov?
5. Ali je pomembno v kakšna okolja so kandidatke pozicionirane in ali so ženske sploh pozicionirane v izvoljiva okolja? Kateri institucionalni dejavniki (volilni sistem, spolne kvote, sistem zadrge, preferenčni glas, kandidatne liste, izvoljivost volilnih okrajev) so po vašem mnenju bolj naklonjeni ženskam ter kateri manj in zakaj? In glede na strukturo glasovanja, kje imajo ženske po vašem mnenju več možnosti za izvoljivost, pri kategoričnem (volivec dodeli svoj glas izključno eni stranki oz. enemu kandidatu) ali

vrstilnem (volivec dodeli svoj glas med različne politične stranke ali med kandidate različnih strank) glasovanju? Zakaj?

6. Kakšna se vam zdi prihodnost žensk v lokalni politiki? Kako priti do dejanske emancipacije žensk v občinskih svetih? Ali imate v vaši stranki kakšne konkretne predloge kako izboljšati položaj žensk v občinskih svetih oziroma kakšno strategijo za izboljšanje udejstvovanja žensk v politiki? Kaj bi storili za večjo motiviranost žensk za kandidiranje na lokalnih volitvah za občinski svet?